

İNSAN TÜRÜNÜN ÖMRÜ VE İLK İNSAN

<"xml encoding="UTF-8?">

İNSAN TÜRÜNÜN ÖMRÜ VE İLK İNSAN

Yahudi tarihi, insan türünün ömrünün yaklaşık yedi bin yıldan fazla olmadığını kaydediyor. Aklî değerlendirmeler de bu görüşü destekliyor. Çünkü, bu türün bir erkeği ile bir dişisini (bir çiftini) ele alırsak ki, bu çift ortalama bir ömür sürmüş olsun; normal vücut yapısına sahip olsunlar; güvenlik, rahatlık ve refah gibi faktörleri de ortalama olarak düşünelim; insan hayatında etkili olan diğer faktörlerin ve şartların uygunluk derecesini de ortalama olarak kabul edelim; sonra bu çiftin evlendiğini ve uygun ortalama ortamda çocuk dünyaya getirdiğini farz edelim; sonra bu sürecin erkek ve kız çocuklarında da devam ettiğini ve bütün kuşaklarda aynı ortalama durumun geçerli kaldığını farz edelim; bu faraziyelerin ışığında yapılacak hesaplarda bir çiftin bir yüzyılda bin kişiden çok çoğaldığını, yani bir kişinin yaklaşık beş yüz kişi arttığını buluruz.

Arkasından insanın karşılaştığı, varlığına zıt faktörleri ele alalım. İnsan türünün geneline zarar veren sıcaklık, soğukluk, sel, depresyon, kuraklık, veba, kolera, toprak kayması, yıkım ve acı savaşlar gibi ve yine genele yaygın olmayan musibetleri göz önüne alalım. Bu belâlara bu türden alıp götürecekleri payı fazlası ile verelim. Hatta çok fazla boyutlarda düşünüp bin kişiden dokuz yüz doksan dokuz kişinin bu afetlerde kayba uğradığını düşünürsek, yüz yıl boyunca bin kişiden sadece bir kişinin kaldığı sonucuna varırız. Yani üreme faktörü her yüz yılda iki kişiye sadece bir kişi ekleyebiliyor. Bu da binde birlik bir nüfus artışı demektir. Sonra ilk bulduğumuz bu farazi sayıyı bu oranla yedi bin yıla (yetmiş yüzyıla) yaydığımızda iki buçuk milyar tutarında bir rakam elde ederiz. Bu da milletler arası istatistiklerine göre günümüzün dünya nüfusuna denktir.

Bu aklî değerlendirmeler, insanın dünyadaki ömrüne ilişkin görüşü teyit ediyor. Fakat jeoloji bilginleri insanın yeryüzündeki ömrünün milyonlarca yıldan fazla olduğunu söylüyorlar. Onlar beş yüz yıl öncesine ait olduğunu söyledikleri insan fosilleri, insan cesetleri ve kalıntılar bulmuşlardır. Bu onların görüşüdür. Fakat fosilleri bulan eski milletler ile bu neslin ataları arasında kesintisiz bir bağlantının olduğuna dair insanı tatmin edici ve inandırıcı deliller gösteremiyorlar. Çünkü, insan türü yeryüzünde belirmiş, çoğalmış, yaşamış, sonra toptan yok olmuş, sonra tekrar ortaya çıkıp arkasından yok olmuş ve bu süreç bir kaç dönem tekrarlanmış

ve bizim neslimiz bu dönemlerin sonuncusu olmuş olabilir.

Kur'an-ı Kerim, insan türünün ortaya çıkışının bizim şu dönemimizle mi sınırlı olduğu, yoksa bizim sonuncusunu oluşturduğumuz başka dönemlerin yaşanıp yaşanmadığı hususuna net bir açıklama getirmiyor. Gerçi aşağıdaki ayetten insanlığın şimdikinden önce başka bir dönem geçirdiği yönünde bir izlenim edinilebilir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Hani Rabbin, meleklerle 'ben yeryüzünde bir halife yara-tacağım' demişti. Melekler 'Ya Rabbi, sen yeryüzünde kargaşa çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratacaksın...' (Bakara, 30) Bu ayetin tefsiri sırasında bu noktaya işaret edilmişti.

Evet; Ehl-i Beyt İmamlarından gelen bazı rivayetlerde, insanlığın şimdiki döneminden önce başka dönemler geçirdiğini ispat eden sözler vardır. Ayetlerin hadisler ışığında incelenmesi bölümünde, bu hususa değineceğiz.

ŞİMDİKİ KUŞAK, HZ. ADEM VE EŞİ

Şöyle denilmiştir: Bilindiği gibi, insanlar deri rengi bakımından dört ana guruba ayrılırlar. Asya'daki ve Avrupa'daki ılıman iklimli yörelerin insanları beyaz, güney Afrika yöresinin insanları siyah, Çin'de ve Japonya'da yaşayan insanların renkleri sarı ve Amerika'da yaşayan Hinduların deri rengi kıızıdır. Bu deri renginde görülen farklılık, her rengi taşıyan insan neslinin öbür rengi taşıyan insan neslinden farklı bir kaynağa dayanmasını gerektirir. Çünkü deri rengi farklılığı beraberinde kan yapısı farklılığını taşır. Buna göre bütün insan fertlerinin kaynağını, dört renk için dört kaynak hesabı ile dört erkek ve eşten aşağıya düşürmek mümkün değildir. [Demek ki şimdiki kuşak, Hz. Âdem ve eşi olmak üzere iki kişiye dayandırılmaz.]

Bu görüş şöyle bir delille savunulabilir: Bilindiği gibi Amerikan kıtası keşfedildiğinde boş değildi, orada insanlar yaşıyorlardı. Bu insanlar doğu yarım küresinde yaşayan insanlardan kopuktu. Aralarında öyle büyük bir uzaklık vardı ki, bu uzaklığa rağmen bu iki insan neslinin aynı ana-babadan gelmede birleşmeleri ihtimali yoktur.

Fakat görüldüğü gibi bu iki delilin her ikisi de sakattır. Önce, deri rengi farklılığı ile kan yapısı farklılığı meydana geleceği iddiasını ele alalım. Günümüzün biyolojik araştırmaları canlı türlerinde tekâmülün geçerli olduğu faraziyesine dayanır. Bu faraziyeden hareket edilirse, kan yapısı ve bunun getirdiği deri rengi farklılığının bu türde tekâmül meydana gelmiş olmasına

dayandırılmamasına nasıl güvenilebilir? Oysa biyoloji bilginleri at, koyun, fil gibi çok sayıda canlıda tekâmüller olduğunu kesin bir dille ileri sürmüşlerdir. İncelemeler ve çok sayıda jeolojik kalıntılar üzerinde yapılan araştırmalar bu tekâmül gerçeğini ortaya koyuyor. Üstelik günümüzde ilim adamları bu farklılığı o kadar önemli görmüyorlar.[1]

İnsanların okyanuslar ötesinde bulunmalarına gelince, tabiat bilginlerinin söylediklerine göre insanın yeryüzündeki ömrü milyonlarca yılı aşkındır. Oysa tarihin kaydettiği insan ömrü altı bin yılı geçmez. Böyle olunca tarihten önce Amerika kıtasını diğer kıtalardan koparan birtakım jeolojik olaylar meydana gelmiş olamaz mı? Zaten birçok jeolojik kalıntılar yüzyılların geçmesi ile yer yüzeyinde önemli değişmelerin meydana geldiğini gösteriyor. Meselâ denizler karalara, dağlar ovalara dönüştüğü gibi bunların tersleri de olmuştur. Bunlardan daha önemli olarak yerküresinin iki kutbu ile coğrafi alanlarda değişmeler görülmüştür. Jeoloji, astronomi ve coğrafya bilginleri bu değişmeleri açıklıyorlar. Bu durumda bu savunmayı yapanların bu söylenenleri ihtimal dışı görmekten başka hiçbir dayanakları kalmıyor. Buna iyice dikkat edilmelidir.

Kur'an'a gelince, nass [yani teville ihtimali olmayan] denecek derecede olan zahirî anlamından anlaşıldığına göre, şimdi görülen insan nesli bir kadın ile bir erkeğe varıp dayanır. Bu çift bütün insan fertlerinin ana-babasıdır. Babayı yüce Allah Kur'an'da Âdem diye adlandırmıştır. Ama eşinin Kur'an'da adı geçmiyor. Fakat eldeki Tevrat'ta olduğu gibi, rivayetler onu Havva adı ile anıyorlar. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "...Allah insanı başlangıçta çamurdan yarattı. Sonra onun soyunu bayağı bir sıvıdan var etti." (Secde, 8) "Allah katında İsa'nın örneği Âdem'in örneği gibidir. O onu topraktan yarattı, sonra 'ol' dedi, o da oluverdi." (Âl-i İmrân, 59) "Hani Rabbin meleklerle 'ben yeryüzünde bir halife yaratacağım' dedi. Melekler 'Ya Rabbi, sen yeryüzünde kargaşa çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz seni överek tesbih ve takdis ediyoruz' dediler. Allah meleklerle 'Ben sizin bilmediklerinizi bilirim' dedi. Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti..." (Bakara, 30-31) "Hani Rabbin meleklerle 'Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Ona biçim verip kendisine ruhumdan bir soluk üflediğimde onun için secdeye kapanın' dedi..." (Sâd, 71-72)

Görüldüğü gibi bu ayetler, yüce Allah'ın yasası, bu insan neslinin devam etmesi için meniyi sebep kıldığına ama onun ilk ortaya çıkışının topraktan yaratılması biçiminde gerçekleştiğine şahitlik ediyor. Ayrıca bu ayetlere göre Hz. Âdem topraktan yaratıldı ve insanlar onun evlâtlarıdır. Ayetlerin açık anlamlarına göre insan neslinin Hz. Âdem ile eşine dayandığı

şüphesizdir. Ama bu gerçek, yoruma ve teville kapalı değildir.

Kimi zaman şöyle deniyor: Hilkat ve secde ayetlerinde sözü geçen Âdem'den maksat bir şahıs olarak Âdem değil, türün sembolü olarak Âdem'dir. Mutlak insan, yaratılışının toprağa dayanması, üreme ve doğurma sürecini gerçekleştirmesi bakımından Âdem olarak adlandırılmış gibidir. Bu durum, yüce Allah'ın şu sözünden de anlaşılabilir: "Biz sizi yarattık. Sonra size şekil verdik. Sonra da meleklerle 'Âdem'e secde edin' dedik." (A'râf, 11) Bu ayet, meleklerle, Allah tarafından yaratılarak, biçim verilerek hazırlanan varlığa secde etmeleri emredildiğine yönelik bir işaret sayılabilir. Ayette anlatıldığına göre bu varlık belirli bir insan, bir şahıs değil, bütün insan fertleridir. Çünkü "Sizi yarattık, sonra biçimlendirdik" buyuruluyor. Aşağıdaki ayet de böyledir: "Allah, ey İblis, iki elimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir?... İblis, 'ben ondan üstünüm, beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın' dedi... İblis 'senin izzet ve şerefine yemin ederim ki, onların tümünü yoldan çıkaracağım. Yalnız onlardan ihlâslı kılınan kulların hariç.'" (Sâd, 83) Görülüyor ki, Âdem'den ilk başta tekil olarak söz edilmişken sonra bu ifade çoğula dönüştürüldü.

Bu iddia, naklettiğimiz ayetlerin zahiri anlamlarına ters olmasına ek olarak şu ayetin zahir anlamı ile de reddediliyor. Yüce Allah, Âdem ile ilgili hikâyeyi, meleklerin secde etmesini ve İblis'in secde etmeyi reddetmesini anlattıktan sonra şöyle buyuruyor: "Ey Âdemoğulları, şeytan ana-babanızı ayıp yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizleri de aldatmasın." (A'râf, 27) Ayette Hz. Âdem'den şahıs olarak söz edildiğinin açık olduğu hususunda hiç şüphe edilmemelidir.

Şu ayet de bu niteliktedir: "Hani biz meleklerle 'Âdem'e secde edin' dedik. Hepsi secde etti. Yalnız İblis emrimize karşı geldi ve 'ben çamurdan yarattığın bir varlığa hiç secde eder miyim?' dedi. İblis dedi ki, 'Benden üstün tuttuğun şu varlığı görüyor musun? Eğer bana kıyamet gününe kadar mühlet verirsen onun soyunu, pek az bir bölümü dışında, avucumun içine alıp mahvederim.'" (İsrâ, 63) Şimdi inceleme konumuz olan şu ayet de aynı niteliktedir: "Ey insanlar, Rabbinizden korkup-sakının ki O, sizi tek bir nefisten yarattı, ondan eşini de yarattı ve ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yaydı. Onun hatırına birbirinizden bir şey istediğiniz Allah'tan ve akrabaların haklarını çiğnemekten sakının. Allah, şüphesiz sizin üzerinizde gözetleyicidir." Ayeti yorumlarken bu hususu açıklamıştık.

Görüldüğü gibi bu ayetler insana bir anlamda Âdem ve başka bir anlamda da Âdemin çocukları

demekten uzak oldukları gibi yaratılmayı bir açıdan toprağa ve başka bir açıdan da meniye nispet etmekten de uzaktırlar. Özellikle şu ayette bu gerçek açıktır: "Allah katında İsa'nın örneği, Âdem'in örneği gibidir. Allah onu topraktan yarattı, sonra 'ol' dedi, o da oluverdi..." (Âl-i İmrân, 59) Aksi hâlde bu ayetin Hz. İsa'nın yaratılışının, normal uygulama ile çelişen bir istisna olduğuna delil gösterilmesi yerinde olmaz. "Âdem türsel bir semboldür" demek tefrittir. Bu tefritin karşılığı olan ifrat ise, "Tek Âdem'den daha çok Âdem yaratıldı." demenin küfür olduğunu söylemektir ki, bu görüşü Sünnî alimlerden Zeynularab ileri sürmüştür.

İNSANIN BAGIMSIZ BİR TÜR OLMASI TEKAMÜL YOLUYLA AYRI TÜRDEN OLMAMASI ÜZERİNE

Yukarıda okuduğumuz ayetler, bu konuya yeteri derecede cevap vermektedir. Çünkü bu ayetler meni aracılığı ile üremiş mevcut insan neslinin Hz. Âdem ile eşine dayandığını, Hz. Âdem ile eşinin ise topraktan yaratıldıklarını açıklıyor. Buna göre insanlık Hz. Âdem ve eşine dayanırken onların dayandıkları bir benzerleri veya hemcinsleri yoktur. Onlar orijinal olarak var edilmişlerdir. İnsan varoluşuna ilişkin araştırma yapanlar arasında şimdi şu görüş yaygındır: İlk insan tekâmül yolu ile insan olmuş bir ferttir. Bu faraziye herkes tarafından kabul edilmiş son söz olmamakla ve ilim adamlarının ilgili kitaplarda bu nazariyeye birçok yönü ile itiraz etmiş olmalarına rağmen faraziyenin aslını oluşturan "insan, evrim yolu ile insan olmuş bir hayvandır." nazariyesi, araştırmacıların kabul ettikleri ve insan varoluşuna ilişkin incelemelerin hareket noktası sayılan bir görüştür.

Bu araştırmacılar faraziyelerini şöyle açıklıyorlar: Gezegenlerden biri olan yerküre, güneşten kopmuş bir parçadır. Önceleri sürekli alev saçan ve eriyen bir kitle iken zamanla dış faktörlerin etkisi ile soğumaya yüz tuttu. O sıralar bol yağmurlar alıyor, üzerinde seller akıyor, yüzeyinde denizler, okyanuslar oluşuyordu. Sonra üzerinde birtakım su ve toprak kaynaklı bileşimler oluştu. Bu bileşimlerden su bitkileri meydana geldi. Bu bitkilerin tekâmül etmeleri ve hayat kırıntıları içermeleri yolu ile önce balıklar ve diğer suda yaşayan hayvanlar, arkasından hem suda hem karada yaşayan uçan balıklar, onların arkasından karada yaşayan hayvanlar, sonra da insan meydana geldi. Bütün bunlar toprak bileşiminin geçirdiği tekâmülle oluştu. Her aşamadaki bileşimin tekâmülü kendi biçimi içinde bir sonraki aşamaya dönüştü. Böylece bitkiden suda yaşayan hayvana, ondan hem suda hem karada yaşayan hayvana, ondan karada yaşayan hayvana, sonra da insana geçildi. Tekâmül süreci bu sırayı izledi. Bu hususa iyice dikkat edilmelidir.

Bütün bunların delili bu varlıkların yapılarında görülen düzenli kemal, basitten mükemmele doğru aşamalı olarak seyreden düzenli geliş-me ile bazı ayrıntılarda deneyler yolu ile gözlemlenen tekâmüldür. Bu nazariyenin ortaya atılmasının sebebi, söz konusu türlerde beliren özellikleri ve etkileri gerekçelendirmek, açıklamaktır. Ama özellikle bu fara-ziyeyi ispat eden ve onun dışındaki görüşleri reddeden deliller gösterilememiştir. Üstelik bu türleri birbirinden farklı, aralarında tekâmül bağlantısı olmayan varlıklar olarak kabul etmek ve tekâmülün bu varlıkların kendilerinde değil, durumlarında geçerli olduğunu düşünmek de mümkündür. Zaten deneylere konu olan da söz konusu türlerin çeşitli durum-larıdır. Nitekim bu türlerin hiçbir ferdinin başka bir türün ferdine dönüş-tüğünü, Meselâ bir maymunun insan olduğunu gösteren hiçbir deney, hiçbir yaşanmış tecrübe yoktur. Sadece bu türlerin bazılarında özellikleri, gerekleri ve arazları alanında tekâmül olduğunu kanıtlayan deneyler vardır.

Bu incelemeyi derinleştirmek için başka bir fırsata ihtiyaç vardır. Buradaki maksadımız, araştırmacıların bazı ilgili meseleleri açıklayabilmek için bu faraziyeyi ortaya attıklarına ve bunu kesin bir delile bağlayamadıklarına işaret etmektir. Buna göre insanın diğer türlerden bağımsız ve ayrı bir tür olduğu yolundaki Kur'an'ın işaret ettiği gerçek hiçbir bilimsel bulgu ile çatışmalı değildir.

İKİNCİ KUŞAK İNSANIN ÜREMESİ

İnsanın ilk kuşağı olan Hz. Âdem ile eşi evlenme yolu ile insan üremesini başlatarak oğullar ve kızlar (erkek ve kız kardeşler) dünyaya getirdiler. Bu kardeşler aralarında evlenerek mi, yoksa başka bir yolla mı ürediler? "Ve ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yaydı." ifadesinin zahiri anlamı yukarıda yapılan açıklamasında görüldüğü üzere mevcut insan neslinin Hz. Âdem ile eşine dayandığını, bu konuda bu çifte erkek veya dişi hiçbir varlığın katkısı olmadığını belirtmektedir. Kur'an-ı Kerim üreyip yeryüzüne dağılma eyleminde bu çiftten başkasının rol aldığına değinmiyor. Eğer bu süreçte bu çiftten başka bir canlının katkısı olsaydı, Kur'an-ı Kerim "İkisinden ve başkalarından türetip-yaydı." der veya duruma uygun düşecek başka bir ifade kullanırdı. İnsan üremesinin başlangıcını sadece Hz. Âdem'e ve eşine hasretmenin, onların oğulları ile kızları arasında evliliklerin meydana gelmesini gerektirdiği bilinen bir gerçektir.

Kardeşlerin birbirleri ile evlenmelerine ilişkin İslâm'da varolan ve bize gelen bilgilere göre eski şeriatlerde de mevcut olan yasak hükme gelince, bu hüküm maslahat ve zarara bağlı bir teşriî hükümdür, yoksa değişmesi mümkün olmayan bir tekvinî hüküm değildir. Bu konuda dizginler

yüce Allah'ın elindedir. O istediğini yapar ve dilediği hükmü verir. Zaruret gereği ile bir gün bu uygulamayı serbest ilan ederken başka bir gün ihtiyaç kalmadığı ve toplumda fuhşun yayılmasına yol açtığı gerekçesi ile onu yasaklayabilir.

Bazıları bu uygulamanın insan fıtratı ile ve Allah'ın peygamberlerine ilettiği fıtrî dinin hükümleri ile bağdaşmayacağını ileri sürüyorlar. Yüce Allah, insanlar için ortaya koyduğu dinin fıtrata uygunluğunu şöyle anlatıyor: "Ey Muhammed, Allah'ı bir bilici olarak yüzünü doğruca dine çevir.

Allah'ın yaratma kanununa uygun olarak dine dön ki, O insanları ona göre yarattı. Allah'ın yaratması değiştirilemez. İşte doğru din budur." (Rum, 30) Söz konusu uygulamanın fıtrata aykırı olduğu yolundaki görüş dayanaksız ve geçersizdir. Çünkü insan fıtratı bu uygulamayı yani kardeşlerin birbirleri ile cinsel ilişki kurmaları uygulamasını sırf tiksindirici bulunduğu için reddedip yerine başka tür bir uygulama önermiyor. Fıtratın onu reddetmesi, onu nefretle karşılaşmasının asıl gerekçesi bu uygulama yüzünden toplumda fuhşun ve ahlâksızlığın yayılması, iffet içgüdüsünün etkisini yitirip ortadan kalkmasıdır. Hep biliyoruz ki, bu tür cinsel ilişkiye günümüz toplumlarında ah-lâksızlık ve fuhuş düşkünlüğü damgası vurmak uygundur. Ama yüce Allah'ın yaratma kanununun gereği olarak sadece erkek ve kız kardeşlerin varolduğu ve yüce Allah'ın bunların çoğalıp yeryüzüne dağılmalarını dilediği o günün toplumuna böyle bir damga vurmak uygun değildir.

İnsan fıtratının söz konusu uygulamayı içgüdüsel bir tiksinti ile reddetmediğinin delili şudur: Bu uygulama tarihin anlattığına göre yüzyıllarca Mecusiler arasında geçerli olmuş, anlatıldığına göre Rusya'da yasal bir hâl almış ve batıda yasal evlilik dışı ve kanuna dayalı olmayan bir ilişki biçimi olarak günden güne yayılmaya başlamıştır.[2]

Şöyle denilebilir: Bu uygulama tabiat kanunlarına terstir. Bu kanunlar, insanın kendini mutlu etmek için toplum oluşturduğu günlerin öncesinde geçerli olmuş doğal kurallardır. Çünkü aile içinde kardeşler arasında geçerli olan kaynaşma ve sıkı yakınlık biçimi, onların arasında aşk duygularının ve cinsel ilişki kurma arzusunun yeşermesine engel olur. Buna ünlü bir hukuk bilgini olan Fransız Montesqu "Kanunların Ruhu" adlı eserinde değinmiştir.

Cevabım şudur: Bir defa bu görüş, az önce açıkladığımız üzere, doğru değildir. İkinci olarak bu görüş, sadece bu uygulamaya zorunlu olarak ihtiyaç duyulmadığı durumlarda geçerlidir ve doğal olmayan mevzu kanunların korunması gerekli olan toplumsal maslahatı koruya-madığı ve toplumda yaşayan fertlerin mutluluğunu sağlayamadığı durumlara mahsustur. Yoksa

günümüzün hayatında uygulanan kanunların ve geçerli olan prensiplerin çoğunluğu doğal değil, toplumun ihtiyaçlarının ürünü olan mevzu kanunlardır.

[1]- Bu günlerde gazetelerde bir gurup doktorun insanın deri rengini değiştiren, meselâ siyah deri rengini beyaza dönüştüren bir ilâç formülü keşfettiklerini yazdılar.

[2]- Avrupa ve Amerika'nın sözde uygar toplumlarında son zamanlarda revaç bulan uygulamalara göre kızlar evlilik öncesinde ve yasal evlenme yaşına girmeden önce bekâretlerini gideriyorlar. İstatistik verilere göre bu işlem kimi zaman kızların babaları ile erkek kardeşleri tarafından gerçekleştiriliyor.

İNSAN TÜRÜNÜN ÖMRÜ VE İLK İNSAN

Yahudi tarihi, insan türünün ömrünün yaklaşık yedi bin yıldan fazla olmadığını kaydediyor. Akli değerlendirmeler de bu görüşü destekliyor. Çünkü, bu türün bir erkeği ile bir dişisini (bir çiftini) ele alırsak ki, bu çift ortalama bir ömür sürmüş olsun; normal vücut yapısına sahip olsunlar; güvenlik, rahatlık ve refah gibi faktörleri de ortalama olarak düşünelim; insan hayatında etkili olan diğer faktörlerin ve şartların uygunluk derecesini de ortalama olarak kabul edelim; sonra bu çiftin evlendiğini ve uygun ortalama ortamda çocuk dünyaya getirdiğini farz edelim; sonra bu sürecin erkek ve kız çocuklarında da devam ettiğini ve bütün kuşaklarda aynı ortalama durumun geçerli kaldığını farz edelim; bu faraziyelerin ışığında yapılacak hesaplarda bir çiftin bir yüzyılda bin kişiden çok çoğaldığını, yani bir kişinin yaklaşık beş yüz kişi arttığını buluruz.

Arkasından insanın karşılaştığı, varlığına zıt faktörleri ele alalım. İnsan türünün geneline zarar veren sıcaklık, soğukluk, sel, deprem, kuraklık, veba, kolera, toprak kayması, yıkım ve acı savaşlar gibi ve yine genele yaygın olmayan musibetleri göz önüne alalım. Bu belâlara bu türden alıp götürecekleri payı fazlası ile verelim. Hatta çok fazla boyutlarda düşünüp bin kişiden dokuz yüz doksan dokuz kişinin bu afetlerde kayba uğradığını düşünürsek, yüz yıl boyunca bin kişiden sadece bir kişinin kaldığı sonucuna varırız. Yani üreme faktörü her yüz yılda iki kişiye sadece bir kişi ekleyebiliyor. Bu da binde birlik bir nüfus artışı demektir. Sonra ilk bulduğumuz bu farazi sayıyı bu oranla yedi bin yıla (yetmiş yüzyıla) yaydığımızda iki buçuk milyar tutarında

bir rakam elde ederiz. Bu da milletler arası istatistiklerine göre günümüzün dünya nüfusuna denktir.

Bu aklî değerlendirmeler, insanın dünyadaki ömrüne ilişkin görüşü teyit ediyor. Fakat jeoloji bilginleri insanın yeryüzündeki ömrünün milyonlarca yıldan fazla olduğunu söylüyorlar. Onlar beş yüz yıl öncesine ait olduğunu söyledikleri insan fosilleri, insan cesetleri ve kalıntılar bulmuşlardır. Bu onların görüşüdür. Fakat fosilleri bulunan eski milletler ile bu neslin ataları arasında kesintisiz bir bağlantının olduğuna dair insanı tatmin edici ve inandırıcı deliller gösteremiyorlar. Çünkü, insan türü yeryüzünde belirmiş, çoğalmış, yaşamış, sonra toptan yok olmuş, sonra tekrar ortaya çıkıp arkasından yok olmuş ve bu süreç bir kaç dönem tekrarlanmış ve bizim neslimiz bu dönemlerin sonuncusu olmuş olabilir.

Kur'an-ı Kerim, insan türünün ortaya çıkışının bizim şu dönemimizle mi sınırlı olduğu, yoksa bizim sonuncusunu oluşturduğumuz başka dönemlerin yaşanıp yaşanmadığı hususuna net bir açıklama getirmiyor. Gerçi aşağıdaki ayetten insanlığın şimdikinden önce başka bir dönem geçirdiği yönünde bir izlenim edinilebilir. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "Hani Rabbin, meleklerle 'ben yeryüzünde bir halife yara-tacağım' demişti. Melekler 'Ya Rabbi, sen yeryüzünde kargaşa çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratacaksın...' (Bakara, 30) Bu ayetin tefsiri sırasında bu noktaya işaret edilmişti.

Evet; Ehl-i Beyt İmamlarından gelen bazı rivayetlerde, insanlığın şimdiki döneminden önce başka dönemler geçirdiğini ispat eden sözler vardır. Ayetlerin hadisler ışığında incelenmesi bölümünde, bu hususa değineceğiz.

ŞİMDİKİ KUŞAK, HZ. ADEM VE EŞİ

Şöyle denilmiştir: Bilindiği gibi, insanlar deri rengi bakımından dört ana guruba ayrılırlar. Asya'daki ve Avrupa'daki ılıman iklimli yörelerin insanları beyaz, güney Afrika yöresinin insanları siyah, Çin'de ve Japonya'da yaşayan insanların renkleri sarı ve Amerika'da yaşayan Hinduların deri rengi kıızıdır. Bu deri renginde görülen farklılık, her rengi taşıyan insan neslinin öbür rengi taşıyan insan neslinden farklı bir kaynağa dayanmasını gerektirir. Çünkü deri rengi farklılığı beraberinde kan yapısı farklılığını taşır. Buna göre bütün insan fertlerinin kaynağını, dört renk için dört kaynak hesabı ile dört erkek ve eşten aşağıya düşürmek mümkün değildir. [Demek ki şimdiki kuşak, Hz. Âdem ve eşi olmak üzere iki kişiye dayandırılmaz.]

Bu görüş şöyle bir delille savunulabilir: Bilindiği gibi Amerikan kıtası keşfedildiğinde boş değildi, orada insanlar yaşıyorlardı. Bu insanlar doğu yarım küresinde yaşayan insanlardan kopuktu. Aralarında öyle büyük bir uzaklık vardı ki, bu uzaklığa rağmen bu iki insan neslinin aynı ana-babadan gelmede birleşmeleri ihtimali yoktur.

Fakat görüldüğü gibi bu iki delilin her ikisi de sakattır. Önce, deri rengi farklılığı ile kan yapısı farklılığı meydana geleceği iddiasını ele alalım. Günümüzün biyolojik araştırmaları canlı türlerinde tekâmülün geçerli olduğu faraziyesine dayanır. Bu faraziyeden hareket edilirse, kan yapısı ve bunun getirdiği deri rengi farklılığının bu türde tekâmül meydana gelmiş olmasına dayandırılmamasına nasıl güvenilebilir? Oysa biyoloji bilginleri at, koyun, fil gibi çok sayıda canlıda tekâmüller olduğunu kesin bir dille ileri sürmüşlerdir. İncelemeler ve çok sayıda jeolojik kalıntılar üzerinde yapılan araştırmalar bu tekâmül gerçeğini ortaya koyuyor. Üstelik günümüzde ilim adamları bu farklılığı o kadar önemli görmüyorlar.[1]

İnsanların okyanuslar ötesinde bulunmalarına gelince, tabiat bilginlerinin söylediklerine göre insanın yeryüzündeki ömrü milyonlarca yılı aşkındır. Oysa tarihin kaydettiği insan ömrü altı bin yılı geçmez. Böyle olunca tarihten önce Amerika kıtasını diğer kıtalardan koparan birtakım jeolojik olaylar meydana gelmiş olamaz mı? Zaten birçok jeolojik kalıntılar yüzyılların geçmesi ile yer yüzeyinde önemli değişmelerin meydana geldiğini gösteriyor. Meselâ denizler karalara, dağlar ovalara dönüştüğü gibi bunların tersleri de olmuştur. Bunlardan daha önemli olarak yerküresinin iki kutbu ile coğrafi alanlarda değişmeler görülmüştür. Jeoloji, astronomi ve coğrafya bilginleri bu değişmeleri açıklıyorlar. Bu durumda bu savunmayı yapanların bu söylenenleri ihtimal dışı görmekten başka hiçbir dayanakları kalmıyor. Buna iyice dikkat edilmelidir.

Kur'an'a gelince, nass [yani teville ihtimali olmayan] denecek derecede olan zahirî anlamından anlaşıldığına göre, şimdi görülen insan nesli bir kadın ile bir erkeğe varıp dayanır. Bu çift bütün insan fertlerinin ana-babasıdır. Babayı yüce Allah Kur'an'da Âdem diye adlandırmıştır. Ama eşinin Kur'an'da adı geçmiyor. Fakat eldeki Tevrat'ta olduğu gibi, rivayetler onu Havva adı ile anıyorlar. Yüce Allah şöyle buyuruyor: "...Allah insanı başlangıçta çamurdan yarattı. Sonra onun soyunu bayağı bir sıvıdan var etti." (Secde, 8) "Allah katında İsa'nın örneği Âdem'in örneği gibidir. O onu topraktan yarattı, sonra 'ol' dedi, o da oluverdi." (Âl-i İmrân, 59) "Hani Rabbin meleklerle 'ben yeryüzünde bir halife yaratacağım' dedi. Melekler 'Ya Rabbi, sen yeryüzünde kargaşa çıkaracak, kan dökecek birini mi yaratacaksın? Oysa biz seni överek tesbih ve takdis

ediyoruz' dediler. Allah meleklerle 'Ben sizin bilmediklerinizi bilirim' dedi. Allah, Âdem'e bütün isimleri öğretti..." (Bakara, 30-31) "Hani Rabbin meleklerle 'Ben çamurdan bir insan yaratacağım. Ona biçim verip kendisine ruhumdan bir soluk üflediğimde onun için secdeye kapanın' dedi..." (Sâd, 71-72)

Görüldüğü gibi bu ayetler, yüce Allah'ın yasası, bu insan neslinin devam etmesi için meniyi sebep kıldığına ama onun ilk ortaya çıkışının topraktan yaratılması biçiminde gerçekleştiğine şahitlik ediyor. Ayrıca bu ayetlere göre Hz. Âdem topraktan yaratıldı ve insanlar onun evlâtlarıdır. Ayetlerin açık anlamlarına göre insan neslinin Hz. Âdem ile eşine dayandığı şüphesizdir. Ama bu gerçek, yoruma ve teville kapalı değildir.

Kimi zaman şöyle deniyor: Hilkat ve secde ayetlerinde sözü geçen Âdem'den maksat bir şahıs olarak Âdem değil, türün sembolü olarak Âdem'dir. Mutlak insan, yaratılışının toprağa dayanması, üreme ve doğurma sürecini gerçekleştirmesi bakımından Âdem olarak adlandırılmış gibidir. Bu durum, yüce Allah'ın şu sözünden de anlaşılabilir: "Biz sizi yarattık. Sonra size şekil verdik. Sonra da meleklerle 'Âdem'e secde edin' dedik." (A'râf, 11) Bu ayet, meleklerle, Allah tarafından yaratılarak, biçim verilerek hazırlanan varlığa secde etmeleri emredildiğine yönelik bir işaret sayılabilir. Ayette anlatıldığına göre bu varlık belirli bir insan, bir şahıs değil, bütün insan fertleridir. Çünkü "Sizi yarattık, sonra biçimlendirdik" buyuruluyor. Aşağıdaki ayet de böyledir: "Allah, ey İblis, iki elimle yarattığıma secde etmekten seni alıkoyan nedir?... İblis, 'ben ondan üstünüm, beni ateşten, onu ise çamurdan yarattın' dedi... İblis 'senin izzet ve şerefine yemin ederim ki, onların tümünü yoldan çıkaracağım. Yalnız onlardan ihlâslı kılınan kulların hariç.'" (Sâd, 83) Görülüyor ki, Âdem'den ilk başta tekil olarak söz edilmişken sonra bu ifade çoğula dönüştürüldü.

Bu iddia, naklettiğimiz ayetlerin zahiri anlamlarına ters olmasına ek olarak şu ayetin zahir anlamı ile de reddediliyor. Yüce Allah, Âdem ile ilgili hikâyeyi, meleklerin secde etmesini ve İblis'in secde etmeyi reddetmesini anlattıktan sonra şöyle buyuruyor: "Ey Âdemoğulları, şeytan ana-babanızı ayıp yerlerini kendilerine göstermek için elbiselerini soyarak cennetten çıkardığı gibi sizleri de aldatmasın." (A'râf, 27) Ayette Hz. Âdem'den şahıs olarak söz edildiğinin açık olduğu hususunda hiç şüphe edilmemelidir.

Şu ayet de bu niteliktedir: "Hani biz meleklerle 'Âdem'e secde edin' dedik. Hepsi secde etti. Yalnız İblis emrimize karşı geldi ve 'ben çamurdan yarattığın bir varlığa hiç secde eder miyim?'

dedi. İblis dedi ki, 'Benden üstün tuttuğun şu varlığı görüyor musun? Eğer bana kıyamet gününe kadar mühlet verirsen onun soyunu, pek az bir bölümü dışında, avucumun içine alıp mahvederim.' (İsrâ, 63) Şimdi inceleme konumuz olan şu ayet de aynı niteliktedir: "Ey insanlar, Rabbinizden korkup-sakının ki O, sizi tek bir nefisten yarattı, ondan eşini de yarattı ve ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yaydı. Onun hatırına birbirinizden bir şey istediğiniz Allah'tan ve akrabaların haklarını çiğnemekten sakının. Allah, şüphesiz sizin üzerinizde gözetleyicidir." Ayeti yorumlarken bu hususu açıklamıştık.

Görüldüğü gibi bu ayetler insana bir anlamda Âdem ve başka bir anlamda da Âdemin çocukları demekten uzak oldukları gibi yaratılmayı bir açıdan toprağa ve başka bir açıdan da meniye nispet etmekten de uzaktırlar. Özellikle şu ayette bu gerçek açıktır: "Allah katında İsa-'nın örneği, Âdem'in örneği gibidir. Allah onu topraktan yarattı, sonra 'ol' dedi, o da oluverdi.." (Âl-i İmrân, 59) Aksi hâlde bu ayetin Hz. İsa'nın yaratılışının, normal uygulama ile çelişen bir istisna olduğuna delil gösterilmesi yerinde olmaz. "Âdem türsel bir semboldür" demek tefrittir. Bu tefritin karşılığı olan ifrat ise, "Tek Âdem'den daha çok Âdem yaratıldı." demenin küfür olduğunu söylemektir ki, bu görüşü Sünnî alimlerden Zeynularab ileri sürmüştür.

İNSANIN BAGIMSIZ BİR TÜR OLMASI TEKAMÜL YOLUYLA AYRI TÜRDEN OLMAMASI ÜZERİNE

Yukarıda okuduğumuz ayetler, bu konuya yeteri derecede cevap vermektedir. Çünkü bu ayetler meni aracılığı ile üremiş mevcut insan neslinin Hz. Âdem ile eşine dayandığını, Hz. Âdem ile eşinin ise topraktan yaratıldıklarını açıklıyor. Buna göre insanlık Hz. Âdem ve eşine dayanırken onların dayandıkları bir benzerleri veya hemcinsleri yoktur. Onlar orijinal olarak var edilmişlerdir. İnsan varoluşuna ilişkin araştırma yapanlar arasında şimdi şu görüş yaygındır: İlk insan tekâmül yolu ile insan olmuş bir ferttir. Bu faraziye herkes tarafından kabul edilmiş son söz olmamakla ve ilim adamlarının ilgili kitaplarda bu nazariyeye birçok yönü ile itiraz etmiş olmalarına rağmen faraziyenin aslını oluşturan "insan, evrim yolu ile insan olmuş bir hayvandır." nazariyesi, araştırmacıların kabul ettikleri ve insan varoluşuna ilişkin incelemelerin hareket noktası sayılan bir görüştür.

Bu araştırmacılar faraziyelerini şöyle açıklıyorlar: Gezegenlerden biri olan yerküre, güneşten kopmuş bir parçadır. Önceleri sürekli alev saçan ve eriyen bir kitle iken zamanla dış faktörlerin etkisi ile soğumaya yüz tuttu. O sıralar bol yağmurlar alıyor, üzerinde seller akıyor, yüzeyinde

denizler, okyanuslar oluşuyordu. Sonra üzerinde birtakım su ve toprak kaynaklı bileşimler oluştu. Bu bileşimlerden su bitkileri meydana geldi. Bu bitkilerin tekâmül etmeleri ve hayat kırıntıları içermeleri yolu ile önce balıklar ve diğer suda yaşayan hayvanlar, arkasından hem suda hem karada yaşayan uçan balıklar, onların arkasından karada yaşayan hayvanlar, sonra da insan meydana geldi. Bütün bunlar toprak bileşiminin geçirdiği tekâmülle oluştu. Her aşamadaki bileşimin tekâmülü kendi biçimi içinde bir sonraki aşamaya dönüştü. Böylece bitkiden suda yaşayan hayvana, ondan hem suda hem karada yaşayan hayvana, ondan karada yaşayan hayvana, sonra da insana geçildi. Tekâmül süreci bu sırayı izledi. Bu hususa iyice dikkat edilmelidir.

Bütün bunların delili bu varlıkların yapılarında görülen düzenli kemal, basitten mükemmele doğru aşamalı olarak seyreden düzenli geliş-me ile bazı ayrıntılarda deneyler yolu ile gözlemlenen tekâmüldür. Bu nazariyenin ortaya atılmasının sebebi, söz konusu türlerde beliren özellikleri ve etkileri gerekçelendirmek, açıklamaktır. Ama özellikle bu fara-ziyeyi ispat eden ve onun dışındaki görüşleri reddeden deliller gösterilememiştir. Üstelik bu türleri birbirinden farklı, aralarında tekâmül bağlantısı olmayan varlıklar olarak kabul etmek ve tekâmülün bu varlıkların kendilerinde değil, durumlarında geçerli olduğunu düşünmek de mümkündür. Zaten deneylere konu olan da söz konusu türlerin çeşitli durum-larıdır. Nitekim bu türlerin hiçbir ferdinin başka bir türün ferdine dönüş-tüğünü, Meselâ bir maymunun insan olduğunu gösteren hiçbir deney, hiçbir yaşanmış tecrübe yoktur. Sadece bu türlerin bazılarında özellikleri, gerekleri ve arazları alanında tekâmül olduğunu kanıtlayan deneyler vardır.

Bu incelemeyi derinleştirmek için başka bir fırsata ihtiyaç vardır. Buradaki maksadımız, araştırmacıların bazı ilgili meseleleri açıklayabilmek için bu faraziyeyi ortaya attıklarına ve bunu kesin bir delile bağlayamadıklarına işaret etmektir. Buna göre insanın diğer türlerden bağımsız ve ayrı bir tür olduğu yolundaki Kur'an'ın işaret ettiği gerçek hiçbir bilimsel bulgu ile çatışmalı değildir.

İKİNCİ KUŞAK İNSANIN ÜREMESİ

İnsanın ilk kuşağı olan Hz. Âdem ile eşi evlenme yolu ile insan üremesini başlatarak oğullar ve kızlar (erkek ve kız kardeşler) dünyaya getirdiler. Bu kardeşler aralarında evlenerek mi, yoksa başka bir yolla mı ürediler? "Ve ikisinden birçok erkek ve kadın türetip-yaydı." ifadesinin zahîrî anlamı yukarıda yapılan açıklamasında görüldüğü üzere mevcut insan neslinin Hz. Âdem ile

eşine dayandığını, bu konuda bu çiftte erkek veya dişi hiçbir varlığın katkısı olmadığını belirtmektedir. Kur'an-ı Kerim üreyip yeryüzüne dağılma eyleminde bu çiftten başkasının rol aldığına değinmiyor. Eğer bu süreçte bu çiftten başka bir canlının katkısı olsaydı, Kur'an-ı Kerim "İkisinden ve başkalarından türetip-yaydı." der veya duruma uygun düşecek başka bir ifade kullanırdı. İnsan üremesinin başlangıcını sadece Hz. Âdem'e ve eşine hasretmenin, onların oğulları ile kızları arasında evliliklerin meydana gelmesini gerektirdiği bilinen bir gerçektir.

Kardeşlerin birbirleri ile evlenmelerine ilişkin İslâm'da varolan ve bize gelen bilgilere göre eski şeriatlerde de mevcut olan yasak hükme gelince, bu hüküm maslahat ve zarara bağlı bir teşriî hükümdür, yoksa değişmesi mümkün olmayan bir tekvinî hüküm değildir. Bu konuda dizginler yüce Allah'ın elindedir. O istediğini yapar ve dilediği hükmü verir. Zaruret gereği ile bir gün bu uygulamayı serbest ilan ederken başka bir gün ihtiyaç kalmadığı ve toplumda fuhşun yayılmasına yol açtığı gerekçesi ile onu yasaklayabilir.

Bazıları bu uygulamanın insan fıtratı ile ve Allah'ın peygamberlerine ilettiği fitrî dinin hükümleri ile bağdaşmayacağını ileri sürüyorlar. Yüce Allah, insanlar için ortaya koyduğu dinin fıtrata uygunluğunu şöyle anlatıyor: "Ey Muhammed, Allah'ı bir bilici olarak yüzünü doğruca dine çevir.

Allah'ın yaratma kanununa uygun olarak dine dön ki, O insanları ona göre yarattı. Allah'ın yaratması değiştirilemez. İşte doğru din budur." (Rum, 30) Söz konusu uygulamanın fıtrata aykırı olduğu yolundaki görüş dayanaksız ve geçersizdir. Çünkü insan fıtratı bu uygulamayı yani kardeşlerin birbirleri ile cinsel ilişki kurmaları uygulamasını sırf tiksindirici bulduğu için reddedip yerine başka tür bir uygulama önermiyor. Fıtratın onu reddetmesi, onu nefretle karşılaşmasının asıl gerekçesi bu uygulama yüzünden toplumda fuhşun ve ahlâksızlığın yayılması, iffet içgüdüsünün etkisini yitirip ortadan kalkmasıdır. Hep biliyoruz ki, bu tür cinsel ilişkiye günümüz toplumlarında ah-lâksızlık ve fuhuş düşkünlüğü damgası vurmak uygundur. Ama yüce Allah'ın yaratma kanununun gereği olarak sadece erkek ve kız kardeşlerin varolduğu ve yüce Allah'ın bunların çoğalıp yeryüzüne dağılmalarını dilediği o günün toplumuna böyle bir damga vurmak uygun değildir.

İnsan fıtratının söz konusu uygulamayı içgüdüsel bir tiksinti ile reddetmediğinin delili şudur: Bu uygulama tarihin anlattığına göre yüzyıllarca Mecusiler arasında geçerli olmuş, anlatıldığına göre Rusya'da yasal bir hâl almış ve batıda yasal evlilik dışı ve kanuna dayalı olmayan bir ilişki biçimi olarak günden güne yayılmaya başlamıştır.[2]

Şöyle denilebilir: Bu uygulama tabiat kanunlarına terstir. Bu kanunlar, insanın kendini mutlu etmek için toplum oluşturduğu günlerin öncesinde geçerli olmuş doğal kurallardır. Çünkü aile içinde kardeşler arasında geçerli olan kaynaşma ve sıkı yakınlık biçimi, onların arasında aşk duygularının ve cinsel ilişki kurma arzusunun yeşermesine engel olur. Buna ünlü bir hukuk bilgini olan Fransız Montesquiu "Kanunların Ruhu" adlı eserinde değinmiştir.

Cevabım şudur: Bir defa bu görüş, az önce açıkladığımız üzere, doğru değildir. İkinci olarak bu görüş, sadece bu uygulamaya zorunlu olarak ihtiyaç duyulmadığı durumlarda geçerlidir ve doğal olmayan mevzu kanunların korunması gerekli olan toplumsal maslahatı koruya-madığı ve toplumda yaşayan fertlerin mutluluğunu sağlayamadığı durumlara mahsustur. Yoksa günümüzün hayatında uygulanan kanunların ve geçerli olan prensiplerin çoğunluğu doğal değil, toplumun ihtiyaçlarının ürünü olan mevzu kanunlardır.

[1]- Bu günlerde gazetelerde bir gurup doktorun insanın deri rengini değiştiren, meselâ siyah deri rengini beyaza dönüştüren bir ilâç formülü keşfettiklerini yazdılar.

[2]- Avrupa ve Amerika'nın sözde uygar toplumlarında son zamanlarda revaç bulan uygulamalara göre kızlar evlilik öncesinde ve yasal evlenme yaşına girmeden önce bekâretlerini gideriyorlar. İstatistik verilere göre bu işlem kimi zaman kızların babaları ile erkek kardeşleri tarafından gerçekleştiriliyor.